

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертаційну роботу ПРИВЕЗЕНЦЕВА Олександра Сергійовича на
тему:**

**«Підготовка бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) в
зкладах вищої освіти до проєктування інтерфейсів»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка»**

Актуальність теми дисертації.

У межах реалізації Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2030 року та відповідно до положень Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» головним завданням професійної освіти є підготовка кваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців, здатних до професійного зростання, соціальної та професійної мобільності. Ці цілі реалізуються через формування інтегральної компетентності, зокрема у сфері цифрових технологій, що визначені також Стандартом вищої освіти за спеціальністю 015 Професійна освіта (цифрові технології).

У цьому контексті професійна освіта в галузі цифрових технологій виступає не лише як освітній компонент, а як ключовий фактор, що забезпечує технологічну грамотність майбутніх інженерів-педагогів, сприяє розвитку їх професійного світогляду, проєктувальних умінь і орієнтації на інноваційну педагогічну діяльність. Формування таких компетентностей дає змогу випускникам не лише успішно інтегруватися в професійне середовище, а й ефективно реагувати на виклики цифрової трансформації системи освіти.

Підготовка бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) до проєктування інтерфейсів має значний потенціал для формування їхньої подвійної (інженерно-педагогічної) кваліфікації, що робить цей напрям стратегічно важливим для розвитку професійної освіти.

Оскільки сучасна освітня парадигма, заснована на ідеях компетентнісного підходу та інтеграції технологічного та педагогічного компонентів, вступає в суперечність з усталеною організацією педагогічного процесу у закладах вищої освіти, варто погодитися із здобувачем у тому, що нині наявні протиріччя між:

- соціально-економічними вимогами до якості цифрових освітніх продуктів та недостатньою готовністю випускників спеціальності 015.39 до їх проектування;

- необхідністю інтеграції технологічної та педагогічної складових у підготовці інженерів-педагогів і традиційним дисциплінарним підходом, що зберігає їх ізольованість;

- потребою у формуванні інтегративної компетентності здобувачів у проектуванні інтерфейсів та відсутністю науково обґрунтованої моделі цього процесу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано відповідно до тематичного плану Бердянського державного педагогічного університету в межах комплексної теми кафедри комп'ютерних технологій та інформатики (2021–2025 рр.) «Розробка методик дуального навчання майбутніх бакалаврів професійної освіти в галузі цифрових технологій» (0121U110532) та кафедри професійної освіти та технологій (2024–2028 рр.) «Теорія та практика підготовки фахівців-педагогів системи професійної та технологічної освіти в умовах інноваційного середовища» (0124U001509).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз дисертації Привезенцева Олександра Сергійовича свідчить, що автор з належною повнотою схарактеризував досліджувану проблему, розробив науковий апарат дослідження, сформулював концептуальні ідеї, які було послідовно реалізовано в дисертації в процесі розв'язання поставлених завдань.

У роботі представлено ґрунтовний огляд філософської, психолого-педагогічної та методичної літератури, здійснено критичний аналіз

зарубіжних практик підготовки фахівців із подвійною кваліфікацією що створило міцний концептуальний фундамент для побудови авторської моделі.

Розроблена автором структурно-функціональна модель логічно вибудована, включає чотири функціональні блоки (цільовий, методологічний, змістово-процесуальний, діагностичний) і передбачає створення трьох взаємопов'язаних психолого-педагогічних умов. Теоретичні положення дисертації знайшли емпіричне підтвердження в ході педагогічного експерименту; статистична значущість отриманих результатів доведена за допомогою комплексу математико-статистичних методів (критерії Ст'юдента, Пірсона, показник величини ефекту Коена).

Достовірність і новизна висновків і рекомендацій.

Під час проведення дослідження здобувачем було розв'язано всі означені завдання. Вірогідність результатів дослідження (психолого-педагогічні умови, модель підготовки, структура інтегративної компетентності), їх наукова новизна, теоретичне та практичне значення переконливо аргументовані й не викликають сумнівів.

Достовірність наукових результатів, висновків і рекомендацій підтверджується: результатами експериментальних досліджень; високою збіжністю аналітичних і експериментальних даних, їх кореляцією з результатами практичного впровадження; даними і висновками, які не суперечать відомим (опублікованим) науковим фактам.

Наукова новизна роботи визначається тим, що вперше запропоновано й експериментально верифіковано структурно-функціональну модель підготовки бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) до проєктування інтерфейсів; уточнено й обґрунтовано структуру інтегративної компетентності у проєктуванні інтерфейсів із відповідним діагностичним апаратом; теоретично обґрунтовано синергетичний ефект комплексної реалізації психолого-педагогічних умов.

Повнота викладення наукових положень в опублікованих працях.

Основні теоретичні положення й висновки дисертації відображено у 13 публікаціях автора, з них: 8 статей у наукових фахових виданнях України з психолого-педагогічних наук; 1 розділ у зарубіжній колективній монографії; 4 тези доповідей у матеріалах міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій.

Значущість результатів дослідження для науки та практики, рекомендації щодо їх використання полягає в розробці та впровадженні в освітній процес комплексу практико-орієнтованих проєктних завдань, структурованих відповідно до п'яти фаз методології Design Thinking, та оновленого змісту дисциплін циклу професійної та практичної підготовки спеціальності 015.39 – «Методика професійної освіти», «UX/UI та веб-дизайн», «Цифрові технології в навчальному процесі»), діагностичного інструментарію для оцінювання сформованості інтегративної компетентності (авторський тест знань, анкета мотивації за шкалою Лікерта, методики «Незакінчені речення» та «Рефлексивне есе», критеріальні шкали оцінювання проєктних робіт і рефлексивних щоденників), а також методичних рекомендацій для викладачів профільних дисциплін щодо реалізації психолого-педагогічних умов підготовки здобувачів до проєктування інтерфейсів.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому.

Дисертаційна робота Привезенцева Олександра Сергійовича має чітко вибудовану структуру та логічно послідовно розкриває проблему підготовки бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) до проєктування інтерфейсів. Робота складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів з висновками, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми, визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення отриманих результатів.

У *першому розділі* висвітлено теоретичні основи підготовки до проєктування інтерфейсів: проаналізовано еволюцію користувацьких інтерфейсів в освіті, визначено структуру інтегративної компетентності, вивчено зарубіжний досвід підготовки фахівців подвійного профілю.

У *другому розділі* представлено структурно-функціональну модель підготовки бакалаврів, обґрунтовано три психолого-педагогічні умови її реалізації та описано синергетичний ефект їх комплексного впровадження.

У *третьому розділі* подано організацію та результати педагогічного експерименту, здійснено статистичну верифікацію результатів, підтверджено ефективність розробленої моделі. Структура дисертації є логічною, зміст – послідовним і завершеним.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих результатів, доцільно висловити окремі зауваження та побажання:

1. Перший розділ дисертаційного дослідження насичений великою кількістю термінів, що з одного боку додає тексту високого рівня наукової абстракції та категоріальної точності, а з другого просте, прозоре та описове формулювання більш повністю відповідає вимогам до ясності та однозначності наукового стилю.
2. В дисертації значна увага приділяється процесу розробки користувацьких інтерфейсів, проте з тексту не зовсім зрозуміло в рамках яких дисциплін чи окремих модулів формується психологічна складова (когнітивна психологія, закони візуального сприйняття інформації тощо) їх розробки?
3. У другому розділі занадто часто трапляються англійські визначення на кшталт labeling systems, card sorting, tree testing, breadcrumbs, progress indicators, knowledge maps тощо. Дисертаційна робота виграла б при дотриманні принципу пріоритету українського еквівалента, наприклад, «тестування дерева навігації», а не «tree testing».

4. У Таблиці 2.1 «Матриця впливу форм та методів навчання» підрозділу 2.1. використовуються суб'єктивні позначення «++» та «+», було б доцільно надати більш чітку теоретичну або емпіричну аргументацію, чому, наприклад, воркшоп має саме «високий» вплив на техніко-технологічний компонент, але не впливає на аналітико-дослідницький.
5. У підрозділі 3.1 було б доцільно відобразити аналіз освітньо-професійних програм підготовки здобувачів спеціальності «Професійна освіта (цифрові технології)» в закладах освіти, де проводилось експериментальне дослідження, наявність в них освітніх компонентів «Методика професійної освіти», «UX/UI та веб-дизайн», «Цифрові технології в навчальному процесі», або якщо в ОПП цих закладів освіти освітні компоненти мають різні назви, обґрунтувати їх спорідненість.
6. У підрозділі 3.2 детально розписано результати за чотирма критеріями (когнітивний, діяльнісний тощо). Було б доцільно додати зведену таблицю або діаграму, яка б показувала прогрес саме за п'ятьма компонентами інтегративної компетентності.

Висновок.

Дисертаційна робота Привезенцева Олександра Сергійовича «Підготовка бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) в закладах вищої освіти до проектування інтерфейсів» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають теоретичне і практичне значення для розвитку теорії і методики професійної освіти.

За рівнем наукової новизни, обґрунтованістю, достовірністю отриманих результатів, їх теоретичною і практичною значущістю дисертаційна робота відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року «Про

затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а також постанови Кабінету Міністрів України № 502 від 19 травня 2023 року «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів».

З огляду на викладене, вважаю, що Привезенцев Олександр Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії (PhD) зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка».

*Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
комп'ютерних технологій та інформатики,
Бердянський державний педагогічний університет*

Олександр ОВСЯННИКОВ